

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 22.3.2023
SWD(2023) 60 final/2

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

Spremni dokument

k Predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta
o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga in o spremembi Uredbe (EU)
2017/2394 ter direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828

{COM(2023) 155 final} - {SEC(2023) 137 final} - {SWD(2023) 59 final}

Povzetek
Ocena učinka pobude za trajnostno potrošnjo blaga – spodbujanje popravila in ponovne uporabe blaga
A. Potreba po ukrepanju
V čem je težava in zakaj je to težava na ravni EU?
S pobudo se uresničuje prednostna naloga Komisije glede zelenega prehoda, konkretneje evropski zeleni dogovor in njegov cilj trajnostne potrošnje. Ko se potrošniški izdelki pokvarijo, se potrošniki pogosto ne odločijo za njihovo popravilo, ampak jih prezgodaj zavržejo, čeprav bi jih bilo mogoče popraviti in ponovno uporabljati. To se zgodi, kadar potrošniki v okviru zakonskega jamstva iz direktive o prodaji blaga izberejo zamenjavo namesto popravila, in kadar se zunaj tega jamstva ne odločijo za popravilo. S tem se povzroča vse več odpadkov in nepotrebnih emisij CO₂ ter zapravljanje dragocenih virov. Prezgodnje zavrženje popravljivega potrošniškega blaga je težava v vsej EU in velja za širok razpon potrošniškega blaga. Več kot dve tretjini anketirancev v javnem posvetovanju (65–74 %) je podprlo obravnavanje te problematike na ravni EU.
Kaj bi bilo treba doseči?
Da bi se s popravilom in ponovno uporabo potrošniškega blaga, ki ga je mogoče popraviti ali prenoviti, spodbujala trajnostna potrošnja, je cilj te pobude povečati obseg popravil potrošniškega blaga z napako in njegovo ponovno uporabo tako znotraj zakonskega jamstva kot zunaj njega. Komisija si celostno prizadeva za uresničenje cilja zelenega dogovora glede trajnostne potrošnje. Na strani ponudbe predlog uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke spodbuja popravljivost izdelkov. Na strani povpraševanja predlog direktive o krepitvi vloge potrošnikov za zeleni prehod potrošnikom omogoča sprejemanje informiranih odločitev o nakupu. Ker navedena predloga sama po sebi ne vodita do večjega obsega popravil v poprodajni fazi, ta pobuda dodaja tretjo razsežnost. Spodbuja popravilo v okviru zakonskega jamstva ter zagotavlja nova orodja za potrošnike in podjetja, s katerimi se spodbuja popravilo zunaj zakonskega jamstva. Cilj vseh teh treh ukrepov je doseči bolj trajnostno potrošnjo. Zasnovani so tako, da imajo kumulativni učinek in da skupaj zajemajo celoten življenjski cikel izdelka. Zato jih je treba obravnavati skupaj.
Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU (subsidiarnost)?
Z direktivo o prodaji blaga so bili zahtevki za potrošniško blago z napako že popolnoma harmonizirani. Če želimo ta pravila spremeniti, da bi spodbudili popravilo in ponovno uporabo blaga v okviru zakonskega jamstva, je treba to storiti na ravni EU. Poleg tega bi nacionalni ukrepi za spodbujanje popravila in ponovne uporabe potrošniškega blaga zunaj zakonskega jamstva povzročili razdrobljenost enotnega trga ali jo še povečali.
B. Rešitve
Katere so različne možnosti za doseg ciljev? Ali ima katera od njih prednost? Če ne, zakaj ne?
Možnosti za spodbujanje popravila in ponovne uporabe blaga v okviru zakonskega jamstva so naslednje: dajanje prednosti popravilu v okviru sistema zahtevkov, ki ga določa direktiva o prodaji blaga, kadar je to

cenejše od zamenjave; uvedba popravila kot primarnega zahtevka; podaljšanje obdobja odgovornosti v kontekstu popravila; uskladitev obdobja odgovornosti za prenovljeno blago s tistim, ki velja za novo blago, in nadomestitev blaga z napako s prenovljenim blagom.

Možnosti za olajšanje in spodbujanje popravila in ponovne uporabe blaga **zunaj zakonskega jamstva** so naslednje: zagotavljanje informacij o popravilu s strani proizvajalcev in prek platforme za povezovanje iskalcev ter ponudnikov popravil in prenovljenega blaga na nacionalni ravni ali ravni EU; izboljšanje preglednosti in pogojev za popravilo s prostovoljnimi zavezami; uvedba obveznosti popraviljavcev, da izdajo ponudbo za popravilo s ceno in pogoji popravila, ter obveznosti proizvajalcev, da popravijo blago, za katero veljajo zahteve glede popravljivosti v skladu s pravom EU, ali da popravijo vse izdelke proti plačilu.

Sveženj prednostnih možnosti vključuje elemente iz obeh sklopov, pri čemer je poudarek na spodbujanju popravila zunaj zakonskega jamstva, saj se v tem scenariju pojavi največji delež napak, zato je možnost spodbujanja popravil tu največja. Prednostna možnost sestoji iz naslednjih možnosti:

- dajanje prednosti popravilu, kadar je v okviru zakonskega jamstva cenejše od zamenjave;
- uvedba obveznosti proizvajalcev, da potrošnike obvestijo o tem, ali jih zavezuje obveznost popravila in ali ponujajo popravilo;
- spletna platforma na nacionalni ravni, ki povezuje potrošnike s popraviljavci ključnega potrošniškega blaga ter promovira prenovljeno blago;
- prostovoljne zaveze k standardu EU za enostavno popravljivost;
- uvedba obveznosti za ponudnike popravila, da izdajo ponudbo s ceno in pogoji popravila v standardizirani obliki;
- uvedba obveznosti za proizvajalce blaga, za katero se na podlagi prava EU uporabljajo zahteve glede popravljivosti, da izdelke zunaj zakonskega jamstva popravijo proti plačilu.

Kakšna so stališča različnih deležnikov? Kdo podpira katero možnost?

Večina deležnikov, ki so sodelovali v javnem posvetovanju, se je strinjala z opredeljenimi težavami.

Malo več kot polovica vseh deležnikov, vključno z večino državljanek in državljanov EU, deležnikov iz gospodarstva in javnih organov, ki so se odzvali, je menila, da bi bilo dajanje prednosti popravilu, kadar je to cenejše od zamenjave izdelka, učinkovit ukrep. Večina potrošniških in okoljskih organizacij pa je menila, da bi bil navedeni ukrep neučinkovit. Več držav članic je podprlo to možnost.

Polovica vseh deležnikov, ki so se odzvali, je podprla učinkovitost prostovoljnih zavez za spodbujanje popravila. Zlasti deležniki iz gospodarstva so menili, da bi bil ta ukrep učinkovit, medtem ko je večina sodelujočih okoljskih organizacij in polovica potrošniških organizacij menila, da bi bil ukrep neučinkovit.

Glede obveznosti proizvajalca, da izdelek popravi proti plačilu, je dobra polovica anketirancev menila, da bi to moralo veljati, kadar je napaka posledica obrabe, polovica pa jih je menila, da bi to moralo veljati, kadar do napake pride po izteku zakonskega jamstva. Deležniki iz gospodarstva so imeli drugačno stališče: le manjšina je menila, da bi bilo treba zajeti napake, ki so posledica obrabe.

C. Učinki prednostne možnosti

Kakšne so koristi prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Okoljski vpliv prednostne možnosti je treba obravnavati skupaj z vplivom predlagane uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke in direktive o krepitvi vloge potrošnikov za zeleni prehod, saj so

predlogi zasnovani tako, da imajo kumulativni učinek. V 15 letih se bo s to pobudo prihranilo 18,4 milijona ton CO₂; z uredbo o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke se bo prihranilo 471 milijonov ton CO₂, z direktivo o krepitvi vloge potrošnikov za zeleni prehod pa med 0,33 in 0,47 milijona ton CO₂. Skupni vpliv svežnja na okolje je zato zelo velik. Prihranki CO₂ na podlagi predlagane uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke so veliko večji, saj je namen zadevne uredbe doseči daljnosežne spremembe v proizvodnji izdelkov, hkrati pa se na podlagi te pobude prihrani veliko več CO₂ kot na podlagi predlagane direktive o krepitvi vloge potrošnikov za zeleni prehod. Pobude se tudi medsebojno dopolnjujejo pri doseganju svojega učinka.

Podjetja se bodo soočala z manjšimi prihodki od prodaje in manjšo proizvodnjo novega blaga. Zelo veliki prihranki potrošnikov (176,5 milijarde EUR v 15 letih) presegajo stroške za podjetja. Sveženj prednostnih možnosti na dolgi rok spreminja potrošnike navade v smeri trajnostnosti, tako da bodo potrošniki zaradi manjše potrošnje porabili manj denarja. Izgube podjetij torej odražajo prenos iz prihodkov podjetij v blaginjo potrošnikov, potrošniki pa bodo prihranjeni denar verjetno vložili v celotno gospodarstvo, kar bo privedlo do rasti in naložb.

Kakšni so stroški prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Trgovci in proizvajalci EU bodo utrpeli izgubo bruto dodane vrednosti zaradi zmanjšanja prodaje in proizvodnje novega blaga ter zaradi potrebnega izpolnjevanja novih zahtev glede informacij in obveznosti popravila. Stroški prilagajanja podjetij so visoki, vendar glede na znaten učinek pobude niso neprimerni.

Kakšen bo vpliv na MSP in konkurenčnost?

Tudi MSP bodo imela zgoraj navedene poslovne stroške. Čeprav bodo prilagoditveni in upravni stroški v razmerju s poslovnimi prihodki nesorazmerno višji za MSP, se pričakuje, da bo splošno ravnovesje stroškov in koristi v okviru prednostne možnosti nekoliko koristilo MSP kot celoti. Korist bodo namreč imela MSP v sektorju popravil, medtem ko bosta proizvodni in maloprodajni sektor, vključno z MSP v tem sektorju, zaradi pobude v nekoliko slabšem položaju.

Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?

Javni organi po pričakovanjih ne bi imeli znatnih stroškov z izvrševanjem. Določene stroške bosta povzročila razvoj in vzdrževanje informacijske tehnologije nacionalne platforme ter ozaveščanje.

Bo imela pobuda tudi druge pomembnejše učinke?

Proizvajalci iz tretjih držav bodo morda utrpeli izgube zaradi zmanjšanja prodaje novega uvoženega blaga. Vendar ima lahko to tudi dolgoročnejši pozitiven globalni učinek, saj lahko ti proizvajalci pridobijo spodbudo za prehod na proizvodnjo trajnejšega blaga.

Sorazmernost

S svežnjem prednostnih možnosti se predlaga uravnotežen pristop, ki upošteva načelo sorazmernosti. Za spodbujanje popravila v okviru zakonskega jamstva se nacionalna zakonodaja spreminja le v minimalnem obsegu, ki je potreben za doseg cilja. Ta možnost ne posega v uveljavljene nacionalne ureditve glede obdobja odgovornosti. Za druge možnosti zunaj zakonskega jamstva je usklajevanje na ravni EU omejeno le na možnosti, ki imajo razsežnost notranjega trga, to sta zlasti obveznost izdaje ponudbe in obveznost popravila. Kadar je rešitev na nacionalni ravni enako učinkovita, na primer če že obstaja platforma za

popravila, je to prednostna izbira. V okviru standarda EU za enostavno popravljivost je možnost zasnovana kot prostovoljna zaveza, da se prepreči daljnosežno poseganje v nacionalno zakonodajo, ki ureja storitve.

D. Spremljanje

Kdaj se bo politika pregledala?

Pobuda bo ocenjena pet let po začetku njene uporabe.